

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางสาวพัสวีย์ ทาบุตรดี

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังกกวาง อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์
โทรศัพท์ ๐๙๒-๙๐๒๙๑๔๖

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๗ปัจจุบันอายุ ๕๐ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

สถาบันการศึกษา โรงเรียนทรายทองวัฒนา

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลักผักอินทรีย์

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

- แปลงเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์ในโรงเรือน
- แปลงเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์นอกโรงเรือน
- แปลงเรียนรู้ไม้ผลอินทรีย์

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การเตรียมแปลง

การเตรียมดิน ระบบการให้น้ำ

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตกล้าผัก

การเตรียมเมล็ด วัสดุปลูก การดูแลรักษาต้นอ่อน

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ฮอร์โมน จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ การผลิตสารชีวภัณฑ์

ไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย เมตทาไรเซียม

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว

การตัดแต่ง การคัดผลผลิตที่มีคุณภาพ

การวางแผนการผลิตให้มีผลผลิตออกจำหน่ายทั้งปี การเพิ่มช่องทางการตลาด

๕. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๕.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรการเรียนรู้

๑) การผลิตพืชระบบอินทรีย์ เช่น การเตรียมแปลง การปลูกพืชผักทั้งในและนอกโรงเรือน โดยไม่ใช้ปุ๋ยและสารเคมีในการผลิต

๒) การผลิตกล้าผักเช่น ผักสลัด (กรีนโอ๊ค, เรดโอ๊ค, เรดคอรัล, บัตเตอร์เฮด, คอส เคล บ็อกซ์) กะหล่ำปลี กระฉ่ำ กวางตุ้ง ผักบั้ง มะเขือเทศ

๓) การผลิตปุ๋ยหมัก / น้ำหมักชีวภาพ จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ฮอโมนเช่น น้ำหมักปลา ฮอโมนนมสด ป๋ยซี่ไก่

๔) การผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกัน กำจัดศัตรูพืช เช่น ไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย เมตทาไรเซียม

๕.๒ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การจัดการตลาด เช่น การวางแผนการผลิตให้มีผลผลิตออกจำหน่ายทั้งปี การเพิ่มช่องทางการตลาด

๕.๓ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก.

หลักสูตรการผลิตพืชระบบอินทรีย์

เนื้อหา : ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมแปลง การเพาะกล้า การปลูกพืชผักทั้งในและนอกโรงเรือน โดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการผลิต จนถึงกระบวนการเก็บเกี่ยว

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เกษตรกรที่สนใจเข้ามารับการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในแปลงของตน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ : การถ่ายทอดความรู้จากเกษตรกรผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การมีส่วนร่วมทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น ที่ว่าการอำเภอ น้ำหนาว องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์วิจัยและพัฒนาเกษตรที่สูง (เขาค้อ) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดเลย สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบูรณ์ สำนักงานประมงจังหวัดเพชรบูรณ์ เครือข่าย Young Smart Farmer อำเภอ น้ำหนาว อำเภอหล่มสัก ศพก. เครือข่าย และหน่วยงานภาคเอกชน เช่น สมาพันธ์เกษตรกรมัยยิ่นเพชรบูรณ์ หน่วยงานภาคการศึกษา มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ มูลนิธิ CCF

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการบูรณาการการพัฒนาการเกษตรของ ศพก. และเครือข่ายอำเภอ โดยใช้เวทีการประชุมเครือข่ายคณะกรรมการศพก. และแปลงใหญ่ ที่จัดการประชุม ๔ ครั้งต่อปีงบประมาณ ในการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในพื้นที่อำเภอ น้ำหนาว ร่วมกับที่ว่าการอำเภอ น้ำหนาว องค์การบริหารส่วนตำบลวังแก้ว สำนักงานเกษตรอำเภอ น้ำหนาว ศูนย์เครือข่าย ทั้ง ๒๗ ศูนย์ Smart Farmer และ Young Smart Farmer ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การบริหารจัดการน้ำ การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตร การปรับปรุง ซ่อมแซมถนนขนส่งผลผลิตทางการเกษตร การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่การผลิตพืชระบบอินทรีย์ การวางแผนการตลาด เป็นต้น

มีความต้องการการพัฒนาศูนย์ ศพก. เพื่อเข้าร่วมมูลนิธิโครงการหลวง ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน.

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

พบปัญหาเรื่องสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลักษณะเป็นดินลูกรัง และมีความเสื่อมโทรม จากการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยวมาเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งเกิดการพังทลายของดินเนื่องจากการทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสม ทำให้มีหน้าดินน้อย เมื่อขุดดินลึกประมาณ ๓๐ เซนติเมตร จะพบกับชั้นหิน ทำให้ไม่สามารถปลูกพืชผักได้จึงได้เริ่มแก้ปัญหา ดังกล่าว โดยการปลูกปอเทืองสลับกับการปลูกถั่วเขียวแล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด ทำเช่นนี้ต่อเนื่อง ๒-๓ ครั้ง แล้วจึงปลูกกล้วยน้ำว้าทั้งแปลง เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ตลอดจนเพิ่มความชุ่มชื้นและกักเก็บน้ำในดิน หลังจากปลูกกล้วยเป็นเวลา ๓ ปี ภายในแปลงเริ่มมีการทับถมของอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้นทำให้เกิดหน้าดินที่เพียงพอต่อการปลูกพืชได้และด้วยความตั้งใจที่ต้องการปลูกพืชผักที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค จึงได้ตัดสินใจทำการเกษตรแบบอินทรีย์

และการปลูกพืชผักอินทรีย์ให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพจำเป็นต้องมีการปลูกภายในโรงเรือนเนื่องจากช่วยลดการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืชได้นอกจากนี้ผักอินทรีย์ที่ปลูกในโรงเรือนจะให้น้ำหนักต่อต้นสูงกว่าผักอินทรีย์ที่ปลูกนอกโรงเรือน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ด้วยความตั้งใจที่ต้องการปลูกพืชผักที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค จึงได้ตัดสินใจทำการเกษตรแบบอินทรีย์ นอกจากความปลอดภัยต่อทั้งเกษตรกรเองและผู้บริโภคแล้วนั้น ราคาผลผลิตยังมีราคาสูงกว่าตลาดผักทั่วไป

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร

พบปัญหาเรื่องสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลักษณะเป็นดินลูกรัง และมีความเสื่อมโทรม จากการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยวมาเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งเกิดการพังทลายของดินเนื่องจากการทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสม ทำให้มีหน้าดินน้อย เมื่อขุดดินลึกประมาณ ๓๐ เซนติเมตร จะพบกับชั้นหิน ทำให้ไม่สามารถปลูกพืชผักได้จึงได้เริ่มแก้ปัญหา ดังกล่าว โดยการปลูกปอเทืองสลับกับการปลูกถั่วเขียวแล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด ทำเช่นนี้ต่อเนื่อง ๒-๓ ครั้ง แล้วจึงปลูกกล้วยน้ำว้าทั้งแปลง เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ตลอดจนเพิ่มความชุ่มชื้นและกักเก็บน้ำในดิน หลังจากปลูกกล้วยเป็นเวลา ๓ ปี ภายในแปลงเริ่มมีการทับถมของอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้นทำให้เกิดหน้าดินที่เพียงพอต่อการปลูกพืชได้

การบำรุงรักษาโดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและฮอร์โมนต่างๆ เช่น ฮอร์โมนนมสด น้ำหมัก เช่น น้ำหมักจากเศษผัก น้ำหมักจาวปลวก เป็นต้น การป้องกันกำจัดโรคและแมลงโดยใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น ไตรโคเดมา บิวเวอร์เรีย เมตทาไรเซียม เห็ดเรืองแสงสตรีนรัศมี นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ เช่น ระบบการจัดการน้ำโดยใช้ระบบน้ำหยดและสปริงเกอร์การใช้พลาสติกคลุมผิวดินเพื่อควบคุมวัชพืชและรักษาความชื้นในดิน การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ผ่านระบบโซลาร์เซลล์ เพื่อผลิตไฟฟ้าสำหรับการสูบน้ำใช้ในแปลง และในช่วงที่มีอุณหภูมิสูงคุณพัสวีจะมีวิธีแก้ปัญหาโดยใช้ระบบพ่นหมอกเพื่อควบคุมอุณหภูมิและรักษาคุณภาพของผลผลิตอีกด้วย

๒) ขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การทำการเกษตรด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติ โดยเน้นการสร้างสมดุลของระบบนิเวศและความยั่งยืนในระยะยาว หัวใจสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์คือการปฏิเสธการใช้สารเคมีสังเคราะห์ พร้อมทั้งมุ่งมั่นที่จะฟื้นฟูและรักษาสมดุลของธรรมชาติให้มากที่สุด พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์จะต้อง

- ปราศจากสารพิษหรือสารเคมีตกค้าง : หลีกเลี่ยงจากการปนเปื้อนของสารเคมีทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ
- ส่งเสริมความสมบูรณ์ทางชีวภาพ : ฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตในดิน (จุลินทรีย์, ไส้เดือน), ความหลากหลายทางชีวภาพ (พืช, สัตว์, แมลงที่เป็นประโยชน์), และรักษาสมดุลของระบบนิเวศ
- มีการจัดการที่เป็นระบบ : วางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบภายใต้ มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง อุดมด้วยคุณค่าทางอาหารและปลอดภัยจากพิษ ทั้งยังช่วยลดต้นทุนการผลิตในระยะยาว และสามารถประยุกต์ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

- ๓) ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ
- ใช้หลักการทำเกษตรรูปแบบอินทรีย์ตั้งแต่การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ทำให้ดินมีชีวิตชีวาขึ้น มีจุลินทรีย์และอินทรีย์วัตถุเพิ่มขึ้น ช่วยให้ดินอุ้มน้ำและธาตุอาหารได้ดี
 - ผลผลิตปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ปราศจากสารเคมีตกค้าง
 - ลดต้นทุนการผลิตในระยะยาว ลดการพึ่งพาสารเคมีราคาแพง
 - รักษาสมดุลระบบนิเวศ ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ ช่วยให้ธรรมชาติควบคุมกันเอง
 - สุขภาพที่ดีขึ้น ทั้งเกษตรกรและผู้บริโภคมีสุขภาพที่ดีขึ้นจากการไม่สัมผัสและไม่บริโภคสารเคมี
 - สร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาด ผลผลิตเกษตรอินทรีย์มีราคาสูงกว่าและเป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ผัก พื้นที่ปลูกจำนวน ๓๐ ไร่

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ผัก มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าซื้อไก่แกลบ	เป็นเงิน ๑,๘๗๘ บาท/ไร่
๑.๒) ค่าอุปกรณ์เครื่องมือ	เป็นเงิน ๑,๕๗๑ บาท/ไร่
๑.๓) ค่าแรงทำร่องผัก ปลูกผัก เพาะกล้า	เป็นเงิน ๕๗๐ บาท/ไร่
๑.๔) ค่าเติมน้ำมัน	เป็นเงิน ๒๕๑ บาท/ไร่
๑.๕) เทปูนทำฐานวางตู้ห้องเย็น	เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
๑.๖) ค่าพลาสติกปูบ่อเก็บน้ำ	เป็นเงิน ๙,๐๐๐ บาท
๑.๗) ค่าเมล็ดพันธุ์ผัก	เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าสารชีวภัณฑ์ไล่แมลง	เป็นเงิน ๒๑๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าสารชีวภัณฑ์บำรุงพืช	เป็นเงิน ๒๖๓ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าดูแลแปลงผัก	เป็นเงิน ๔๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าซ่อมรถ	เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
๑.๘) ค่าน้ำดื่มและอาหารคนงาน	เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าแรงตัด ล้าง บรรจุผัก	เป็นเงิน ๑,๔๐๐ บาท/ไร่
๑.๘) ค่ารถขนส่งผัก	เป็นเงิน ๔,๓๔๑ บาท/ไร่
๑.๘) ค่าถุงบรรจุผัก	เป็นเงิน ๓๗ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๑๓,๘๔๘ บาท/ไร่

รายได้ ๑๗,๔๘๓ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายสัปดาห์

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผัก

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑๗,๔๘๓ บาท /สัปดาห์

๒) รายได้รายเดือน

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผัก

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๖๙,๙๓๒ บาท/เดือน

๓) รายได้รายปี

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผัก

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๘๓๙,๑๘๔ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ตนเอง : มีอาชีพที่มั่นคง ปลอดภัย มีรายได้เพียงพอ มีคุณภาพชีวิตที่ดี

เกษตรกรรายอื่น : มีอาชีพที่มั่นคง ปลอดภัย มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ชุมชน : นอกจากมอบความรู้ในการทำเกษตรแล้ว ยังได้ทานผลผลิตที่สะอาด ปลอดภัย ไร้สารเคมี และไม่ได้รับผลกระทบจากสารเคมีที่ตกค้างในผลผลิต ดิน และอากาศ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนไว้ เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนอีกด้วย

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

เกษตรอินทรีย์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เกษตรอินทรีย์เป็นระบบการผลิตทางการเกษตรที่เน้นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิต โดยหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การทำเกษตรอินทรีย์ช่วยลดมลพิษทางน้ำ อากาศ และดิน ลดการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ และยังช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรอินทรีย์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

• การอนุรักษ์ดิน :

เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชหมุนเวียน ซึ่งช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ลดปัญหาการพังทลายของดิน

• การอนุรักษ์น้ำ :

เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การทำเกษตรแบบอนุรักษ์น้ำ ลดปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ การใช้วัสดุคลุมดิน เพื่อลดการสูญเสียน้ำ เกษตรอินทรีย์เป็นระบบการเกษตรที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยสร้างความสมดุลให้กับระบบนิเวศและส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ

- **การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ :**
เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิด การสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงและสัตว์ป่าที่เป็นประโยชน์ ซึ่งช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ
- **การลดมลพิษ :**
การหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ในเกษตรอินทรีย์ช่วยลดมลพิษทางน้ำ อากาศ และดิน ซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ
ประโยชน์ของการทำเกษตรอินทรีย์:
- **ผลผลิตปลอดภัย :**
ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เนื่องจากไม่มีสารเคมีตกค้างที่เป็นอันตราย
- **ความยั่งยืน :**
เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมความยั่งยืนของระบบเกษตรและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว
ตัวอย่างการปฏิบัติ:
- **การทำปุ๋ยหมัก :**
การใช้เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและอินทรีย์วัตถุอื่นๆ มาทำเป็นปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน
- **การปลูกพืชหมุนเวียน :**
การปลูกพืชหมุนเวียนหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เพื่อช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)
เกษตรอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมีในกระบวนการผลิต

- **การอนุรักษ์ดิน :**
เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชหมุนเวียน ซึ่งช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และมีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ลดปัญหาการพังทลายของดิน
- **การอนุรักษ์น้ำ :**
เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การทำเกษตรแบบอนุรักษ์น้ำ ลดปัญหาการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ การใช้วัสดุคลุมดิน เพื่อลดการสูญเสียน้ำ เกษตรอินทรีย์เป็นระบบการเกษตรที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยสร้างความสมดุลให้กับระบบนิเวศและส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ
- **การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ :**
เกษตรอินทรีย์ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายชนิด การสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงและสัตว์ป่าที่เป็นประโยชน์ ซึ่งช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

องค์ความรู้ในกระบวนการปลูกผักอินทรีย์แบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการเตรียมดิน เพาะกล้า การควบคุมวัชพืชในแปลง การบำรุงรักษาโดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและฮอร์โมนต่างๆ เช่น ฮอร์โมนนมสด น้ำหมัก เช่น น้ำหมักจากเศษผัก น้ำหมักจาวปลวก เป็นต้น การป้องกันกำจัดโรคและแมลงโดยใช้สารชีวภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ เช่น ระบบการจัดการน้ำโดยใช้ระบบน้ำหยดและสปริงเกอร์การใช้พลาสติกคลุมผิวดินเพื่อควบคุมวัชพืชและรักษาความชื้นในดิน การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ผ่านระบบโซลาร์เซลล์

เพื่อผลิตไฟฟ้าสำหรับการสูบน้ำใช้ในแปลง และในช่วงที่มีอุณหภูมิสูง คุณพัสวี่จะมีวิธีแก้ปัญหาโดยใช้ระบบพ่นหมอกเพื่อควบคุมอุณหภูมิและรักษาคุณภาพของผลผลิตอีกด้วย

ระบบพ่นหมอกในช่วงที่มีอุณหภูมิสูง

การดูแลรักษาต้นอ่อน

การผลิตปุ๋ยหมักไม่กลับกอง

เครื่องสับย่อย

Solar cell

น้ำหมักชีวภาพ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ เริ่มถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ โดยเริ่มจากเกษตรกรที่สนใจในการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ในชุมชน และบริเวณใกล้เคียง เช่น การผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง การผลิตน้ำหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การปลูกพืชในโรงเรือน ระบบการจัดการน้ำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยที่นี้คือการใช้น้ำหยด เป็นต้น

ถ่ายทอดความรู้ การผลิตไตรโคเดอร์มา
บิวเวอเรีย เมธาไรเซียม แก่เกษตรกร

การผลิตน้ำหมัก ฮอร์โมนต่างๆ

การใช้พลาสติกคลุมดินเพื่อควบคุมวัชพืช
และรักษาความชื้นในดิน

โดยคุณพัสวี่ตระหนักดีว่า การเป็นวิทยากรที่ดีนั้นจะต้องมีความรอบรู้ รวมถึงควรจะมีประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะเรื่องที่จะบรรยาย ต้องรู้ชนิดทะลุปรุโปร่ง สามารถเข้าใจเรื่องที่จะถ่ายทอดได้อย่างกระจ่างแจ้ง ชัดเจน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ย่อมอยากฟังประสบการณ์ความสำเร็จหรือเทคนิคของผู้ถ่ายทอดเพื่อเป็นแนวทางนำไปปรับใช้ ในการดำเนินกิจกรรมในแปลงตนเองได้จริง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร

มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เช่น ที่ว่าการอำเภอ น้ำหนาว องค์การบริหารส่วนตำบลวังยาง เครือข่าย Smart Farmer, Young Smart Farmer อำเภอ น้ำหนาวในการถ่ายทอดความรู้ของ ศพก. และหน่วยงานนอกพื้นที่ เช่น ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดเลย (เกษตรที่สูง) ขอใช้สถานที่และให้ศพก.อำเภอ น้ำหนาว เป็นแปลงเรียนรู้การปลูกไม้ผลร่วมกับหญ้าแฝกบนพื้นที่สูง ในที่นี้คือ อโวคาโดทุเรียน เป็นต้น

ที่ว่าการอำเภอ น้ำหนาว

องค์การบริหารส่วนตำบล

ศูนย์วิจัยและพัฒนาเกษตรที่สูง (เขาค้อ)

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดเลย

สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์

สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบูรณ์

เครือข่าย Young Smart Farmer านส่งเสริม ศพค.เครือข่าย ร่วมกับชุมชน หรือ ศพค.เครือข่าย
การจัดนิทรรศการเกษตรอินทรีย์ในงาน Filed day งานคลินิกเกษตร งานตลาดเกษตรกรอำเภอ
น้ำหนาว นอกจากนี้ยังสนับสนุนผลผลิตทางการเกษตรในการจัดตกแต่งสถานที่ในการจัดงานต่างๆของ
ทางหน่วยงานภาครัฐของอำเภอน้ำหนาวอีกด้วย

File day ๖๔

File day ๖๕

File day ๖๖

ตลาดเกษตรกร ครั้งที่ ๑

ตลาดเกษตรกร ครั้งที่ ๒

คลินิกเกษตร ๖๖

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพค.) อย่างไรบ้าง

เป็นสถานที่อบรม ศึกษาดูงานด้านเกษตรอินทรีย์ ร่วมถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในพืชหลากหลายชนิด เช่น ผักสลัด ผักไทยต่างๆ มะเขือเทศ ฟักทอง ทุเรียน ฝรั่ง อโวคาโด สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมัก ฮอร์โมนและในฐานะประธาน ศพค.หลักอำเภอน้ำหนาว มีความต้องการ การสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ๆที่ช่วยพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรแห่งนี้

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพค.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพค. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความภาคภูมิใจ ต้องการขยายเครือข่ายและองค์ความรู้ นวัตกรรมเกษตรที่มีประสิทธิภาพแก่เกษตรกรในอำเภอน้ำหนาว ให้มีอาชีพที่สุจริต ปลอดภัย มั่นคงและมีความยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๕ ทีมผู้ตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม สมาพันธ์เกษตรกรรมยั่งยืน เพชรบูรณ์ (SDGsPGS)
- ปี พ.ศ.๒๕๖๓ -๒๕๖๔ ศูนย์เครือข่าย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ (ศูนย์เรียนรู้พืชผักอินทรีย์)
- ปี พ.ศ.๒๕๖๓ -๒๕๖๕ คณะกรรมการขับเคลื่อนงาน ศพก.-แปลงใหญ่ ระดับอำเภอ
- ปี ๒๕๖๔ Smart Farmer ต้นแบบ ปี ๒๕๖๔ สาขา เกษตรอินทรีย์
- ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึงปัจจุบัน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ (ศพก. ศูนย์หลัก) ศูนย์เรียนรู้พืชผักอินทรีย์

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ก่อนหน้านี้ที่คุณพัสรีจะมาเป็น ศพก.อำเภอน้ำหนาวอย่างทุกวันนี้ คุณพัสรียังเป็นผู้นำเครือข่ายผู้ตรวจแปลงแปลงเกษตรอินทรีย์ ของสมาพันธ์เกษตรกรรมยั่งยืนเพชรบูรณ์ โดยมีการลงพื้นที่ในแปลงเกษตรกร ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่เกษตรกรผู้ที่ยากปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิม เป็นการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ โดยไม่ได้รับผลตอบแทน เป็นวิทยากร ออกนิทรรศการ แจกผักอินทรีย์แก่คนในชุมชนและนอกชุมชน

ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ทำในสิ่งที่ตัวเองมีความสุข

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

๑. นางสาวเกศกนก เอี่ยมสอาด	คณะทำงาน
๒. นายนรินทร์ เสืออ่อน	คณะทำงาน
๓. นางสาวนริศา หยุพิทักษ์	คณะทำงาน
	และเลขานุการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การสัมภาษณ์

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

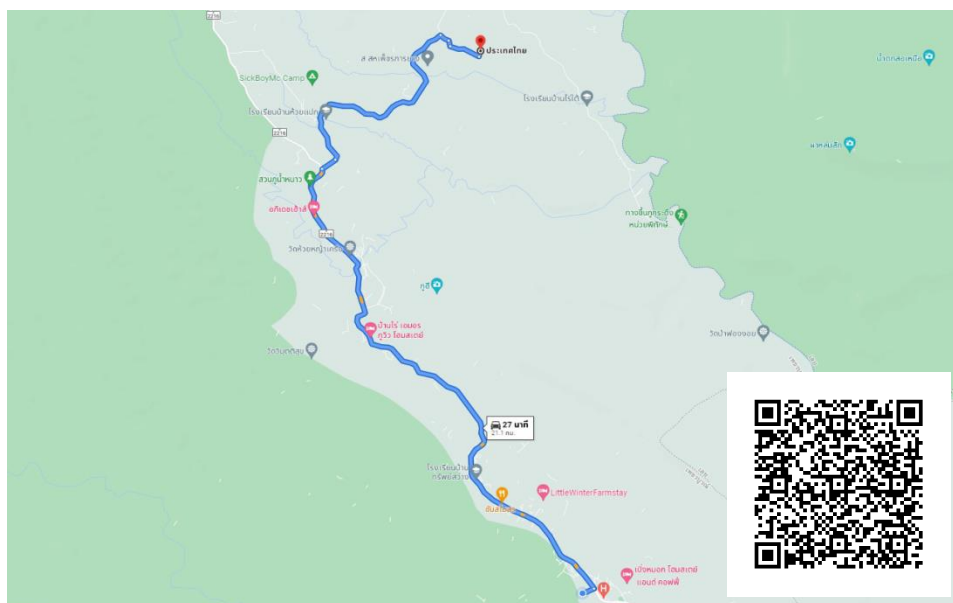
ไม่มี

ภาคผนวก

ที่ตั้ง : หมู่ที่ ๒ ตำบลวังขาว อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์

พิกัด : โชน ๔๗ X : ๗๘๒๑๙๑ Y : ๑๘๖๘๓๑๑

แผนที่ตั้งศูนย์ :

แผนผังศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอน้ำหนาว

- โรงเรือนปลูกผักแบบถาวร
- โรงเรือนปลูกผักแบบไม่ถาวร
- โรงเรือนเพาะต้นกล้า
- แปลงปลูกผักนอกโรงเรือน
- แปลงคอกอู้อู้น
- แปลงกล้วยน้ำว้า
- แปลงสาธิตการปลูกไม้ผลร่วมกับหญ้าแฝก
- สถานที่คัดบรรจุ
- โรงผลิตปุ๋ยหมัก
- ที่อยู่อาศัย